

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

(zdravotní pojištění cizinců v PVZP a.s., zdravotní péče o cizince a onemocnění cizinců na vybrané nemoci)

Data o cizincích, uvedená v této kapitole, jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru potratů), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (Registru tuberkulózy) a z výkazů o čerpání zdravotní péče cizinci, která jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracována v Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). Tato data jsou doplněna informací z Pojišťovny VZP, a.s. (PVZP, a.s.) o zdravotním pojištění cizinců v ČR.

Uvedené údaje za zdravotnictví dávají pouze neucelenou informaci o čerpání zdravotní péče cizinci a o jejich zdravotním stavu v ČR.

Dalším možným zdrojem dat jsou informace uvedené na internetových stránkách ÚZIS ČR na adrese: <http://www.uzis.cz>

Centrum mezistátních úhrad (CMÚ) zveřejňuje data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Za poslední sledované období (1. 4. 2012 – 1. 4. 2013) bylo zaznamenáno celkem 100 355 případů, kdy byli cizí pojištěnci ošetřeni v ČR a náklady na jejich ošetření výpomocně uhrazené domácími zdravotními pojišťovnami byly prostřednictvím CMÚ přeúčtovány do zahraničí. Je však potřeba zdůraznit, že CMÚ používá jiné definice než zákon o pobytu cizinců. Více informací na www.cmu.cz

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Zdravotní pojištění cizinců pojištěných v Pojišťovně VZP, a.s. od 1. 1. do 31. 12. 2012

Tabulka se týká cizinců s dlouhodobým i krátkodobým pobytem na území ČR, kteří uzavřeli smluvní zdravotní pojištění s PVZP, a.s. Jde o pojištění cizinců podle zákona o pobytu cizinců na území ČR č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, žádající o udělení víza k pobytu do 90 dnů a o udělení víza k pobytu nad 90 dnů, kteří jsou povinni předložit doklad o zdravotním pojištění po dobu pobytu na území ČR u Pojišťovny VZP, a.s. resp. dalších čtyř konkurenčních pojišťoven. Data v publikaci se týkají pouze jedné z tohoto typu pojišťoven – PVZP, a.s.

Počet pojištěných cizinců v roce 2012 proti roku 2011 klesl o 8,5 % a činil 21 573 osob. Trend poklesu počtu smluvně pojištěných cizinců proti roku 2011 pokračoval, i když byl mírnější než v roce 2011, kdy byla hlavním důvodem poklesu počtu pojištěných osob cca o 50 % změna legislativy, díky které došlo k přechodu z nutné a neodkladné péče na pojištění rozsahu blížícímu se veřejnému zdravotnímu pojištění, a výrazné snížení udělených dlouhodobých víz na území ČR.

Vedle celkového poklesu počtu pojištěných cizinců došlo k mírnému růstu počtu pojištěných cizinců ze zemí EU, a to z 1 347 osob v roce 2011 na 1 364 osob v roce 2012. Na celkovém počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním se podíleli 6,3 %. Na prvním místě z celkového počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním s PVZP, a.s. jsou opět občané Ukrajiny před občany Ruské federace a Vietnamu. Občané Ukrajiny se podíleli na celkovém počtu pojištěných cizinců 19,5 % (4 208 osob), občané z Ruské federace 12,5 % (2 702 osob) a občané z Vietnamu 11,7 % (2 523 osob). Zdravotní péči čerpali nejvíce občané Vietnamu (1 311 osob), a Ukrajiny (1 193 osob).

Tabulky 6-2a. (6-2b.) a 6-3a. (6-3b.) Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze nemocnice. Jde o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány

(Ministerstvem zdravotnictví ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem spravedlnosti ČR, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních Ministerstva vnitra ČR a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra ČR.

Ve výkazu nejsou uvedeni cizinci, kteří čerpají zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.

V publikaci „Cizinci v ČR“ je od roku 2011 uvedena jedna přehledná tabulka, která se týká čerpání zdravotní péče cizinci podle krajů, v členění dle osob (tabulka 6-2b.) resp. dle výše nákladů (tabulka 6-3b.).

Tabulky týkající se čerpání zdravotní péče cizinci uvádějí data za nemocnice za zdravotnictví celkem. Znamená to, že jsou vedle nemocnic resortu zdravotnictví uvedeny i nemocnice Ministerstva obrany ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR. V České republice byla v nemocnicích v roce 2012 poskytnuta zdravotní péče 89 156 cizincům. Z toho bylo ošetřeno 40 084 cizinců ze zemí Evropské unie. Počty cizinců ošetřených v nemocnicích se každoročně mírně zvyšují, podíl osob ze zemí EU se pohybuje kolem 50 %.

Zdravotní péče byla poskytnuta, stejně jako v předchozích letech, nejčastěji občanům Slovenska (19,4 %, tj. 17 261 osob). Následují cizinci ze skupiny zemí „ostatní“ (18,5 %, tj. 16 484), Ukrajiny (13,7 %, tj. 12 242 osob), „ostatní země bývalého SSSR“ (13,1 %, tj. 11 668 osob) a Německa (7,7 %, tj. 6 828 osob). V hrazení zdravotní péče převažovalo u občanů Slovenska a Německa zahraniční pojištění, u občanů ze skupiny zemí „ostatní“, „ostatních zemí bývalého SSSR“ a Ukrajiny placení hotově. Z ošetřených cizinců celkem bylo, stejně jako v předchozích letech, nejvíce pacientů ve věkové skupině 20 - 59 let (69,7 %).

Z hlediska územního členění bylo nejvíce cizinců v roce 2012 ošetřeno v nemocnicích v Hl. m. Praze (48,8 %, tj. 43 521 osob), dále v Jihomoravském (9,7 %, tj. 8 612 osob) a v Karlovarském kraji (7,2 %, tj. 6 393 osob). Kraje s nejmenším počtem ošetřených cizinců z celkového počtu cizinců ošetřených v nemocnicích v ČR jsou kraj Pardubický (1 % tj. 907 osob) a Kraj Vysočina (1,1 % tj. 1 000 osob).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si vyžádala náklady celkem ve výši 640 222 tis. Kč. Z celkových nákladů představovaly náklady na pacienty z EU 53,3 %, a to v celkové výši 340 926 tis. Kč. Nejvyšší náklady, tak jako každý rok, za poskytnutou zdravotní péči vykazovali pacienti ze Slovenska (172 823 tis. Kč), dále „ostatní“ (115 453 tis. Kč) a z Ukrajiny (74 979 tis. Kč).

Nejčastějším způsobem platby cizinců za zdravotní péči byla v roce 2012, stejně jako v loňském roce, úhrada hrazená zahraničním pojištěním (33,0 %), a to ve výši 211 196 tis. Kč. Platba v hotovosti činila z hlediska celkových úhrad zdravotní péče cizinci také 33,0 %, konkrétně 211 117 tis. Kč. Podíl uhrazených nákladů na zdravotní péči z celkových nákladů činil 91,5 %. Neuhrzeno po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstalo k 31. 12. 2012 celkem 40 168 tis. Kč, tj. 6,3 % z celkové výše nákladů na zdravotní péči.

Skoro polovinu (49,9 %) všech vykázaných nákladů na zdravotní péči poskytnutou cizincům v krajích činila Hl. m. Praha (319 381 tis. Kč). Na druhém místě z hlediska výše nákladů byl Jihomoravský kraj (11,7 % tj. 74 765 tis. Kč).

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2012

Do roku 2005 byli v tabulce 6-4. vykazováni pouze cizinci s přechodným pobytem. Od roku 2006 jsou uvedeni cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR včetně turistů. Vysoký nárůst počtu případů hospitalizace cizinců v nemocnicích proti roku 2005 souvisel se změnou sledování cizinců v Národním registru hospitalizovaných, kdy byla zavedena položka „Příslušnost k EU“.

V roce 2012 byl počet případů hospitalizace cizinců oproti roku 2011 skoro stejný a činil 32 022 případů. Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců zůstává i nadále těhotenství, porod a šestinedělí. Následují faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (jedná se např. o prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci, pozorování po úrazu nebo při podezření na určitá onemocnění) a poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin.

Nejméně cizinců bylo opět hospitalizováno z důvodů vrozených vad, deformací a chromosomálních abnormalit.

V roce 2012 bylo na lůžkových odděleních nemocnic ČR evidováno celkem 2 199 tis. hospitalizací. Počet případů hospitalizace cizinců, kdy se jedná o cizince bez ohledu na délku pobytu na území v ČR, činil z celkového počtu hospitalizací 1,5 %.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení se vyplňuje též za cizinky s trvalým a dlouhodobým pobytem na území ČR. Cizinky s přechodným pobytem a turistiky se nesledují.

V roce 2012 bylo v České republice evidováno 2 319 potratů cizinek, což znamená opět další pokles proti předchozímu roku, a to o 9,8 %. Z toho připadlo 1 659 (71,5 %) na umělá přerušení těhotenství. Také v počtu miniinterrupcí byl proti roku 2011 zaznamenán větší pokles, a to o 15,3 % (1 237 v roce 2012 a 1 460 v roce 2011).

Z umělých přerušení těhotenství (UPT) bylo 11,6 % provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterrupce tvořily 74,6 % všech UPT.

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 a na 2 238 v roce 2005). Od roku 2006 byl zaznamenán růst počtu potratů až do roku 2008. Zatímco v roce 2006 bylo evidováno celkem o 47 potratů více oproti roku 2005, v roce 2008 už se jednalo o 594 potratů více proti roku 2007. Od roku 2009 dochází, po třech letech růstu, k poklesu počtu potratů cizinek, a to v roce 2010 proti roku 2008 celkem o 593 a proti roku 2009 celkem o 361 potratů. Meziroční pokles v roce 2011 činil 88 potratů a v roce 2012 proti roku 2011 se počet potratů snížil už o 252.

Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. městě Praze a Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

V roce 2012 bylo u českých občerek hlášeno 35 415 potratů. Potratů celkem (včetně cizinek) v ČR pak bylo hlášeno 37 734. Podíl cizinek na celkovém počtu potratů nahlášených v ČR opět, oproti předchozímu roku, klesl a činil 6,2 %.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2012 bylo celkem nově hlášeno 611 případů onemocnění TBC, tj. o 0,3 % více než v roce 2011. Znamená to, že se v roce 2012 zastavil trend poklesu počtu nově hlášených onemocnění TBC započatý rokem 1999. Pouze v roce 2008 byl zaznamenán mírný růst, a to o 1 %. Počet nově hlášených onemocnění TBC celkem byl v roce 2011 proti roku 2010 nižší o 71 případů a v roce 2012 proti roku 2011 vzrostl o 2 případy.

Meziročně se počet případů TBC u cizinců snížil absolutně o 7 a jejich podíl na celkovém počtu onemocnění TBC se snížil z 18,4 % na 17,2 %.

Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v roce 2012 vykázala opět Ukrajina (celkem 24) a jejich počet se oproti roku 2011 zvýšil o 1 nové hlášení.

* * * * *

Kapitola 6 o zdravotní péči o cizince v České republice za rok 2012 je publikována od roku 2010 v užším rozsahu ve srovnání s rozsahem předchozích let. Jedná se o rozsah tabulek 6-2. a 6-3. Čerpání zdravotní péče cizinci.

Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.

Ze srovnání dat o čerpání zdravotní péče cizinci v České republice v roce 2012 proti předešlému roku vyplývá, že s PVZP, a.s. uzavřelo smluvní zdravotní pojištění o 8,5 % cizinců méně (pokles především u občanů Ukrajiny), což v absolutním počtu znamenalo pokles o 2 011 osob, ale oproti roku 2011, kdy bylo pojištěno o 22 734 cizinců méně než v roce 2010, byl pokles tentokrát výrazně nižší. Pokles počtu pojištěných osob byl zároveň provázen poklesem počtu cizinců čerpajících z tohoto pojištění zdravotní péči.

V roce 2012 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích proti předchozímu roku o 5 307 cizinců více. To bylo zároveň provázeno růstem celkových nákladů na zdravotní péči o 1,0 %, ale proti roku 2011 byl tento růst nákladů nižší (v roce 2011 vzrostly náklady o 7,8 %). Počet cizinců hospitalizovaných v nemocnicích podle příčin hospitalizace vzrostl proti roku 2011 o pouhých 0,2 %, tj. o 58 pacientů.

V roce 2011 byl v absolutním měřítku zaznamenán pokles potratů cizinek o 88 proti roku 2010, ale v roce 2012 proti roku 2011 se již počet potratů cizinek snížil o 252. Pokles zaznamenaly v roce 2012 všechny druhy potratů.

Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného zaznamenala v roce 2012 proti roku 2011 tentokrát mírný nárůst (o 2 případy).

Celkově lze shrnout, že v roce 2012 došlo k poklesu sledovaných údajů, které se týkají čerpání zdravotní péče cizinci v ČR, cizinců pojištěných u Pojišťovny VZP, a.s., potratů cizinek a počtu nově hlášených onemocnění TBC u osob narozených mimo ČR. U ostatních údajů došlo k mírnému růstu oproti roku 2011, a to u údajů týkajících se čerpání zdravotní péče cizinci v nemocnicích jak z hlediska počtu osob, tak i vynaložených nákladů na jejich zdravotní péči a počtu hospitalizovaných cizinců v nemocnicích.